

Monitori i të drejtave pronësore

Misioni i OSBE-së në Kosovë (OSBE) punon me institucionet e Kosovës për të mbështetur zbatimin e politikës dhe kornizës ligjore për mbrojtjen e të drejtave pronësore dhe banesore të anëtarëve të komuniteteve jo-shumicë dhe personave të zhvendosur (PZH). Për të ndihmuar në këto përpjekje, OSBE rregullisht monitoron dhe raporton mbi zhvillimet, dhe këshillon institucionet në respektimin e legjislacionit përkatës, standardeve ndërkombëtare dhe praktikave më të mira. Monitori i të drejtave pronësore është publikim dy-vjetor i vëzhgimeve të monitoruesve të OSBE-së në terren në pesë rajonet vijuese: Prishtinë (PR); Mitrovicë (MI); Gjiilan (GN); Pejë (PE); dhe Prizren (PZ). Ky publikim synon të ofrojë një përmbledhje të situatës në terren mbi të drejtat pronësore dhe banesore të anëtarëve të komunitetit jo-shumicë dhe PZH-ve. Publikimi shërben për ti ndihmuar institucionet përgjegjëse në adresimin e çështjeve shqetësuese përkitazi me zbatimin e legjislacionit dhe vendimeve, si mekanizëm për të ndjekur progresin e arritur dhe për të mbyllur mangësitë e identifikuar. Informacioni i paraqitur më poshtë ofrohet ashtu siç është mbledhur nga ekipet e terrenit të Misionit të OSBE-së në Kosovë dhe rrjedhimisht mbulon vetëm rastet në të cilat ekipet e terrenit kanë pasur qasje. Të dhënat e paraqitura në këtë publikim mbulojnë periudhën kohore nga fillimi i korrikut 2019 deri në fund të korrikut 2020.

BOTIMI 2: KORRIK 2019 - KORRIK 2020

TEMAT

Shpronësimi paraqet një ndërhyrje nga autoritetet në pronën private dhe publike, duke hequr të drejtat e pronësisë, me qëllim të arritjes së një interesi të caktuar publik. Ai i nënshtrohet kushteve të përcaktuara me ligj, ku parashihet edhe kompensimi për pronarët e prekur. Ky botim i Monitorit paraqet numrin e ndërhyrjeve që prekin pronat e komuniteteve jo-shumicë dhe PZH-ve.

Uzurpimi i paligjshëm i pronës se paluajtshme është vepër penale sipas nenit 320 të Kodit Penal. Pronat e komuniteteve jo-shumicë vazhdimisht kanë qenë objekt i okupimit të paligjshëm. Ky botim i Monitorit pasqyron numrin e uzurpimeve të paligjshme të pronave që kanë ndodhur në periudhën për të cilën raportohet.

Banimi social është një obligim i autoriteteve për të adresuar nevojat e banimit të individëve dhe familjeve që nuk mund t'i përballojnë vetë kushte e duhura të jetesës. Ky botim i Monitorit paraqet numrin e rasteve të grupeve të cënueshme, siç janë gratë dhe komunitetet joshumicë që kanë përfituar nga sigurimi i banesave sociale.

Trajtimi i ndërtimeve pa leje është proces që drejtohet autoritetet me qëllim të legalizimit të ndërtimeve të ndërtuara pa leje. Ky botim përfshin numrin e rasteve të ndërtimeve që nuk kanë leje dhe të ndërtuara paligjshëm në pronat e anëtarëve të komuniteteve jo-shumicë, e që i nënshtrohen legalizimit.

Planifikimi hapësinor është politika e autoriteteve për të rregulluar hapësirat publike në të gjitha nivelet. Pjesëmarrja në procesin e hartimit të dokumenteve të planifikimit hapësinor është jetike jo vetëm për vlerësimin dhe theksimin e nevojave të komuniteteve, por edhe për të siguruar mbrojtjen e të drejtave individuale pronësore. Ky botim pasqyron numrin e proceseve të planifikimit hapësinor ku është vërejtur pjesëmarrja e komuniteteve jo-shumicë.

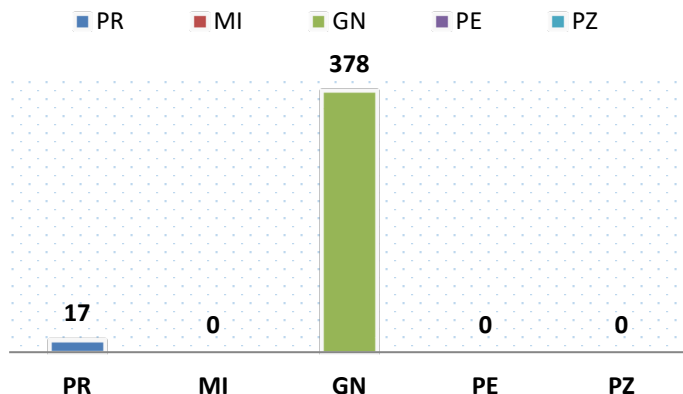
Ndarja e tokës komunale për projekte që lidhen me kthimin është procedurë/iniciativë e autoriteteve që bëhet me qëllim të arritjes së interesit publik dhe/ose një politikë publike. Ky botim paraqet numrin e komunave që kanë ndarë tokë komunale për projektet e lidhura me kthimin dhe/ose për anëtarët e komuniteteve joshumicë brenda periudhës kohore për të cilën raportohet.

Tatimi i pronës së paluajtshme është pagesë e detyrueshme e paraparë dhe e zbatuar nga autoritetet për pronësinë e pronave banesore, bujqësore dhe komerciale. Megjithatë, ka raste kur pronat e anëtarëve të komuniteteve joshumicë janë uzurpuar/uzurpohen paligjshëm dhe si rezultat i kësaj pronarët vazhdojnë të bartin barrën e detyrimit tatimor pavarësisht faktit se nuk kanë posedim fizik të atyre pronave. Ky botim tregon numrin e anëtarëve të komuniteteve jo-shumicë të liruar nga pagesa e tatimit në pronë të paluajtshme për pronat e uzurpuara paligjshëm.

RASTET PRONËSORE QË PREKIN KOMUNITETET JO-SHUMICË KUDO NË KOSOVË

SHPRONËSIMI	395
UZURPIMI I PALIGJSHËM	3
BANIMI SOCIAL	0
TRAJTIMI I NDËRTIMEVE PA LEJE	1802
PLANIFIKIMI HAPËSINOR	6
NDARJA E TOKËS	0
TATIMI NË PRONË TË PALUAJTSHME	2

RASTET E SHPRONËSIMIT SIPAS RAJONIT

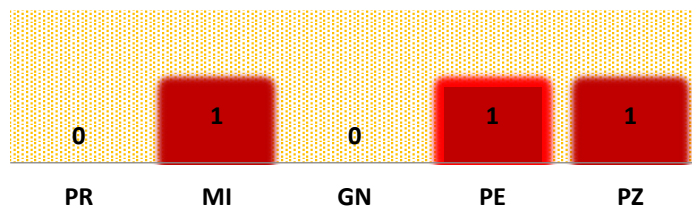
Shpronësimi

Gjatë periudhës së raportimit, kemi regjistruar **395 raste**, në të cilat procesi i shpronësimit prekte pronat e anëtarëve të komunitetit jo-shumicë dhe/ose PZH-ve. Në rajonin e Gjilanit, ndërtimi i autostradës Prishtinë - Gjilan preku 378 prona që i përkisnin komuniteteve jo-shumicë dhe PZH-ve - 190 pronarë serbë të Kosovës kundërshtuan në Gjykatë vendimin për kompensimin e shpronësimit - megjithatë, deri më tani asnjë prej çështjeve nuk është zgjidhur. Në komunikim me ekipet në terren të OSBE-së, pronarët e prekur deklaruan se u ofrohej më pak kompensim sesa pronarëve të tokave shqiptarë të Kosovës. Në rajonin e Prishtinës ndërtimi i një infrastrukture/rwege lokale preku 17 prona. Ndërsa në rajonin e Mitrovicës, Pejës dhe Prizrenit, nuk ka pasur raste të shpronësimit.

Uzurpimi i paligjshëm

Gjithsej ishin **3 raste të okupimit të paligjshëm** që prekën pronat që u përkasin anëtarëve të komunitetit jo-shumicë dhe/ose PZH-ve. Uzurpimet e paligjshme ndodhën në rajonet e Mitrovicës, Pejës dhe Prizrenit. Që të tre rastet e uzurpimit janë duke u shqyrtuar nga zyrat përkatëse të prokurorisë dhe gjykatat themelore, megjithatë asnjë prej rasteve nuk është zgjidhur ende.

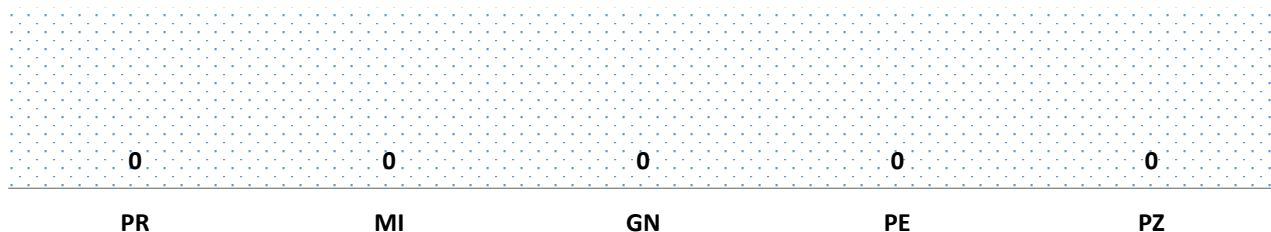
RASTET E UZURPIMIT TË PALIGJSHËM PËR RAJON

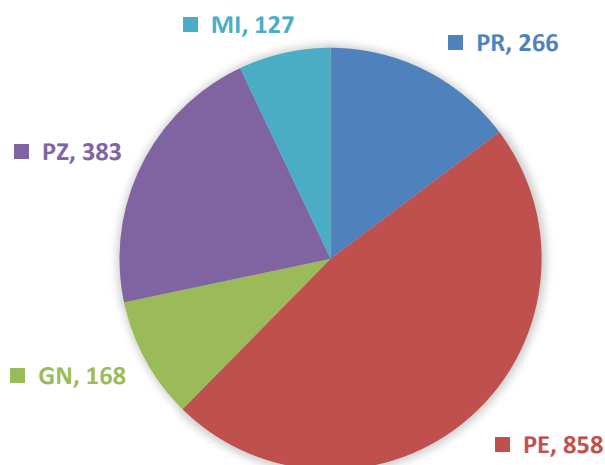
Banimit social

Gjatë periudhës së raportimit, asnjë grua apo anëtarë të komunitetit jo-shumicë nuk përfituan nga skema e banimit social në Kosovë. Sidoqoftë, një projekt në vazhdim (në fazë fillestare) në rajonin e Gjilanit parasheh ndarjen e 35 shtëpive për komunitetet e cënueshme (31 për Ashkali të Kosovës, 3 për Egjiptianë të Kosovës dhe 1 për Romë të Kosovës).

PRONAT E NDARA PËR QËLLIME TË BANIMIT SOCIAL, SIPAS RAJONIT

RASTET E LEGALIZIMIT SIPAS RAJONIT

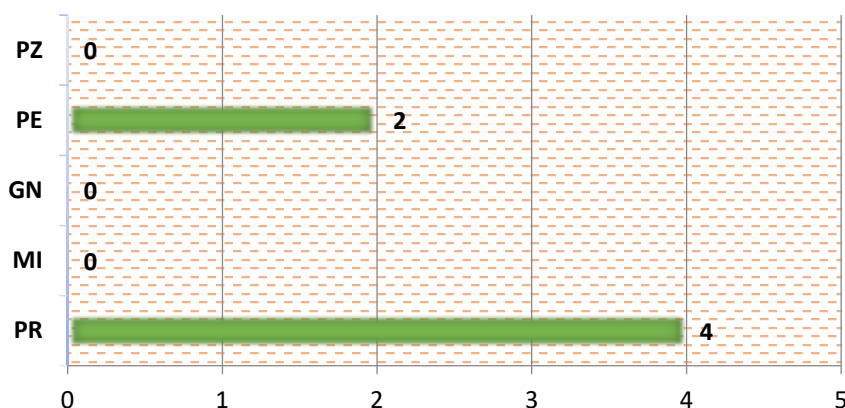
Legalizimi

Ligji i ri Nr. 06 / L-024 për trajtimin e ndërtimeve pa leje hyri në fuqi më 5 Shtator 2018, dhe Udhëzimet Administrative në zbatim të Ligjit hynë në fuqi më 15 korrik 2019. Neni 10, paragrafi 2, i këtij ligji parashikon që një objekt i ndërtuar në ngastrën e tokës së një pale tjetër, nuk mund të legalizohet derisa të konstatohet pronësia ose e drejta për shfrytëzim të ngastrën së tokës. Përmes këtij neni Ligji synon të mbrojë grupet e cënueshme siç janë komunitetet jo-shumicë dhe/ose PZH-të, në raste të uzurpimit të paligjshëm të tokës së tyre.

Gjatë periudhës raportuese, janë parashtruar 1,802 kërkesa për legalizim të ndërtimeve pa leje, në mbarë Kosovën, duke përfshirë edhe 6 kërkesa nga komunitetet jo-shumicë, Ashkali të Kosovës. Autoritetet komunale kanë nxjerrë 490 vendime të legalizimit, nga të cilat 4 për komunitetet jo-shumicë, Ashkali të Kosovës. Megjithatë, nuk është regjistruar asnjë rast i ndërtimeve të paligjshme mbi ngastrat e tokave të uzurpuara të komuniteteve jo-shumicë dhe/ose PZH-ve.

Vlen për tu përmendur: Shumica e komunave në Kosovës nuk mbajnë të dhëna të kategorizuara sipas komunitetit për kërkesit në procesin e legalizimit.

PJESËMARRJA E KOMUNITETEVE JOSHUMICË NË PROCES TË PLANIFIKIMIT HAPËSINOR SIPAS RAJONIT

Planifikimi hapësinor

Gjatë periudhës raportuese, anëtarët e komuniteteve joshumicë kanë marrë pjesë në **6 procese të planifikimit hapësinor** – në rajonin e Pejës dhe Prishtinës.

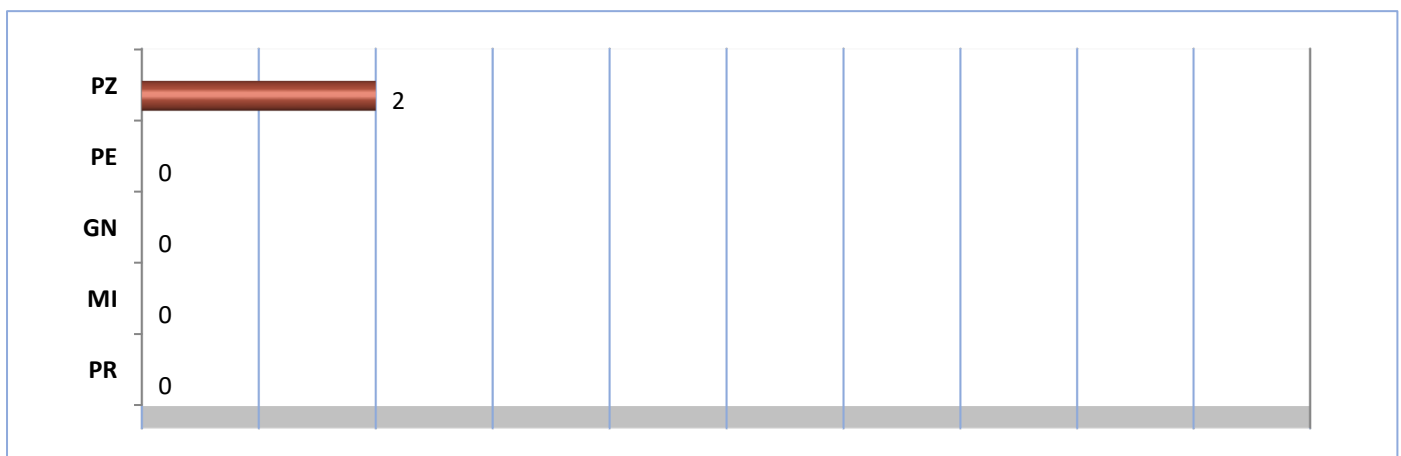
NDARJA E TOKËS PËR KOMUNITETET JO-SHUMICË SIPAS RAJONIT

	PR	MI	GN	PE	PZ
■ Numri i rasteve	0	0	0	0	0

Ndarja e tokës

Gjatë periudhës për të cilën raportohet **nuk ka pasur asnjë rast të ndarjes së tokës** komunale për anëtarët e komunitetit jo-shumicë ose projektet që lidhen me kthimin e PZH-ve.

TATIMI NË PRONËN E PALUAJTSHME

Tatimi në pronën e paluajtshme

Më 1 tetor 2018, hyri në fuqi Ligji Nr. 06 / L-005 për Tatimin e pronës së paluajtshme. Sipas nenit 39 të këtij ligji, personat, prona e të cilëve ka qenë, ose është uzurpuar në mënyrë të paligjshme, lirohen nga detyrimet tatimore bazuar në vendimin përfundimtar të lëshuar nga një autoritet publik kompetent në shqyrtimin e çështjeve të uzurpimit të paligjshëm.

Gjatë periudhës së raportimit, dy pronarë Serbë të Kosovës janë liruar nga pagesa e tatimit në pronë të paluajtshme.